

Nachtelijke hellevaart met Albee

Malpertuis speelt Who's afraid of Virginia Woolf?

Van onze medewerker

GENT — In *Who's afraid of Virginia Woolf?* (1962) drijft de Amerikaanse toneelacteur Edward Albee tijdens een infernale nacht een professor geschiedenis en diens vrouw, de dochter van de rektor, in elkaars klauwen voor een gevecht op leven en dood. Het is een wrede ontmaskering van de illusie van hun huwelijk, dat niet meer blijkt te zijn dan een canon van loze gezelschapsspelletjes. Samen met hun gasten, de jonge biologieprof en zijn truttig vrouwtje, spelen ze in feite uit onmacht een sadomasochistisch spel. Dirk Tanghe laat ons in Teater Malpertuis de pregnante neerslag van een boeiende dramatische lektuur zien.



Martha (Marie-Louise Stehns) en George (Peter De Graaf): schaakspel op leven en dood. (foto Malpertuis)

In de uitbeelding van de strijd der seksen is een lijn te trekken van Strindbergs *Dodendans* over *Who's afraid of Virginia Woolf?* naar *Nachtwake* van Norén. In de drie stukken is het verbale kannibalisme verpletterend. Albee konstrueert zijn drama naar een climax toe. De drie bedrijven krijgen zelfs een naam: Pret en spelletjes, Walpurgisnacht, Het exorcisme. Wanneer George in het derde bedrijf de schim van hun imaginaire zoon vermoordt, geeft hij Martha en hun relatie in zekere zin de doodsteek. Maar tegelijk drijft hij de duivel van het verleden uit hun ziel en staan beiden misschien wel op de drempel van een loutering.

In zijn regie stuwt Dirk Tanghe deze uitbarsting van emoties en van lucide zinsverbijstering niet door een gestroomlijnde tunnel. Hij zet ons niet op de metro, maar trakteert ons op een boeiende wandeling langs het parkoers van deze nachtelijke helletocht. En hier is plaats voor verschrikking en huiver, maar ook voor vertederende, grotske, grinnikende voyeurisme,

relativering, spot, intimiteit en vooral voor prachtig acteurspel.

Door van de voorstelling een symfonisch gedicht met veel bewegingen, motieven en wisselende tonen te maken, laten de acteurs zien hoe rijk aan grondstof Albees tekst nog altijd is. Binnen het typen-profiel dat het personage hen aanreikt, trekken de twee antagonisten hun smijdig zielemasker in vele plooiën: Marie-Louise Stehns (Martha) als de provocerende zenuwpees en vooral Peter de Graef, een uiterlijk lullige George, die met dodelijke flair terugbijt.

In zijn gekende one-man stijl (zie *Et voilà* en *Ombat*) laat De Graef de woorden aarzelend komen, alsof hij ter plekke met veel ironie aan zijn hersenspinsels breijt; hij levert een eigenzinnige, maar juiste invulling van zijn personage. Paula Bangels (Honey) als de naïeve teut, en Patrick Vandersande (Nick),

de ietwat onderdanige nieuwkomer en op zijn beurt antagonist, blijven wat in de schaduw, maar aangetast door de aantijgingen van de anderen slagen ze er behoorlijk in zich geleidelijk binnenstebuiten te keren.

De voorstelling tast gevoelig elke bocht in de tekst af en tekent een landschap dat zich uitstrekt van oorverdovend kabaal en gevaarlijke glasscherven tot gepreveld cynisme. Af en toe brengt Tanghe „ritmestoomnissen“ aan door bij voorbeeld bepaalde stukken tekst extra rustig uit te spinnen. Ze hebben vaak een close-up-waarde en maken de inking verrassend smeug. Ook het decor draagt daartoe bij.

Schaakbord

De ruige ruimte van Backstage, die er uitziet als een onderaardse galerij, suggereert de leegte van dit stel academici.

Het ingeplante decor (Bart Clement) is van een gesofisticeerde soberheid: een paar kooikubussen als zitmeubel rond een groot, laag salontafelblad, waarop — kleurloos transparant — volle glazen en flessen staan.

Een beeld van het society-schaakbord waarrond zich hun leven afspeelt, tegelijk altaar en grafsteen. Wanneer de zittribune voor het derde bedrijf naar links opschuift, wordt het publiek in het voorbijgaan frontaal gekonfronteerd met de plee (die eigenlijk verwijst naar de badkamer waar Honey zich geregeld terugtrekt om te kotsen) en met een minuskuul dinosaurusje op de grond: het beest herleidt tot een onschuldig gadget, onopvallend aanwezig.

Tanghe gebruikt geen opzichtige, maar een helder leesbare tekentaal, zowel wat scènebeeld als acteurspel betreft. In de laatste faze blijven de perso-

nages leeggezogen achter in de omgeving van het bed, vampier en slachtoffer tegelijk, en alleen nog tot stuiptrekkingen in staat. Martha is helemaal ontschminkt, George nog onwezenlijker zonder bril, Nick naakt en misbruikt.

Is er dan geen hoop op een heilzame ontzuivering na de nachtmerrie? Voor Martha en George misschien, maar niet voor „de mensheid“. Als een dom konijn in een hok jankt Honey dat ze ook een kindje wil. Nieuwe illusies als alibi voor de instandhouding van een kreupele relatie steken de kop op. Het verhaal van de identiteitsverloedering kan opnieuw beginnen. Meedogenloos.

Fred SIX

Gent, Backstage, tot eind oktober (051-40.18.45), maar alle voorstellingen zijn uitverkocht.